

Vlaams
Parlement

ingediend op **844** (2020-2021) – Nr. 1
9 juni 2021 (2020-2021)

Motie

van Mieke Schauvliege, Freya Van den Bossche, Björn Rzoska,
Bruno Tobback, Imade Annouri en Hannes Anaf

tot uitoefening van het recht van onderzoek
naar de aanpak van de met PFOS vervuilde gronden
op de Oosterweelwerf en de gevolgen
voor de volksgezondheid

TOELICHTING

Al weken worden vragen gesteld over de vervuiling met PFOS (perfluorooctaansulfonaat) veroorzaakt door 3M in Zwijndrecht, de rol die dit gespeeld heeft in de plannen van de Oosterweelwerken, de impact op de volksgezondheid van de inwoners van Zwijndrecht en de ruimere omgeving en de manier waarop de Vlaamse Regering deze problematiek heeft aangepakt. Vrijdag kondigde de regering aan dat er een opdrachthouder is aangesteld om alles binnen de verschillende administraties op elkaar af te stemmen.

Op een persconferentie van Lantis op dinsdag 8 juni 2021 over de problematiek bleek dat 3M nog geen euro schadevergoeding betaald heeft en dat Lantis niet overweegt om een juridische procedure tegen 3M op te starten om de kosten van de vervuiling te verhalen. Men wil de goede samenwerking met betrekking tot de Oosterweelwerken niet verstoren. Lantis zal zelf 63 miljoen euro ophoesten. In feite worden de kosten dus verhaald op de Vlaamse belastingbetaler. Met 3M werd een deal gesloten, waarbij een deel van de vervuilde gronden wordt opgeslagen op hun terrein. Maar wat de gevolgen zijn als de kosten verder oplopen, is totaal niet duidelijk.

In antwoord op de vragen die hierover op 9 juni 2021 plenair gesteld werden aan de minister, gaf de minister aan dat zij niet op de hoogte was van een dading tussen Lantis en 3M. Ze ontkende formeel elke betrokkenheid van haar eigen administratie in deze. De minister stelde zelf voor dat het parlement haar recht van onderzoek in deze zou activeren en een onderzoekscommissie zou oprichten. Ze stelde ook formeel dat het niet de bedoeling zou kunnen zijn dat de vervuiler, in casu het bedrijf 3M, niet meer zou kunnen aansprakelijk gesteld worden voor de aangerichte PFOS-vervuiling.

Mieke SCHAUVLIEGE
Freya VAN DEN BOSSCHE
Björn RZOSKA
Bruno TOBBACK
Imade ANNOURI
Hannes ANAF

MOTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° het decreet van 1 maart 2002 houdende de organisatie van het parlementair onderzoek en artikel 97 van het Reglement van het Vlaams Parlement;
 - 2° de vragen om uitleg en actuele vragen naar de omvang van de PFOS-vervuiling in Zwijndrecht en op de werf van Oosterweel en de gevolgen hiervan voor de volksgezondheid en het leefmilieu;
 - 3° het antwoord van minister Wouter Beke op 8 juni 2021 in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, waarin de minister stelde dat het Agentschap Zorg en Gezondheid in de week van 31 mei in dit dossier op de hoogte werd gebracht door het Departement Omgeving;
 - 4° het antwoord van minister Zuhal Demir in de plenaire vergadering van 9 juni 2021, waarin de minister verklaarde dat er bijkomend onderzoek en monitoring vereist is om de omvang van de vervuiling en de effecten voor de volksgezondheid in kaart te brengen en dat het dossier bij haar meer vragen dan antwoorden oproept;
 - 5° de stelling van minister Zuhal Demir in de plenaire vergadering van 9 juni 2021 dat te laat actie ondernomen is in dit dossier;
 - 6° de verklaringen van minister Lydia Peeters in de plenaire vergadering van 28 april 2021, waarin zij stelde dat de problematiek van PFOS in het betrokken gebied bekend was en waarbij zij verwees naar twee OVAM-studies (OVAM: Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij) rond de PFOS-waarden langs het Oosterweeltraject: één studie in 2016 in het kader van milieukundig bodemonderzoek en bijkomende onderzoeksdata in 2018 in het kader van de omgevingsvergunning;
 - 7° de vaststelling dat er bij de Oosterweelwerken op dit moment bijzondere procedures van toepassing zijn met betrekking tot de omgang met de gecontamineerde grond;
 - 8° dat het toepassen van deze procedures betekent dat er minstens één risicoanalyse is gemaakt en deze zeer waarschijnlijk steunen op gevonden PFOS-concentraties in eerdere onderzoeken, waar het Vlaams Parlement op dit moment niet over beschikt;
 - 9° het feit dat de gemeente Zwijndrecht verklaart niet op de hoogte te zijn van eerdere metingen rond abnormale concentraties van PFOS en aanverwante stoffen op haar grondgebied en bijgevolg zelf een onderzoek instelde;
 - 10° dat dit onderzoek aangaf dat op alle meetpunten veel te hoge waarden gevonden werden inzake PFOS en PFOA (perfluorooctaanzuur);
 - 11° dat de sites waar deze waarden gemeten werden, zich allemaal bevinden in landbouwgebied en op minder dan 500 meter van woongebied, en er zich een reëel risico voor de volksgezondheid stelt;
 - 12° de vaststelling dat de bevoegde Vlaamse ministers op dit moment ook bijkomende stappen nemen om dit risico in kaart te brengen;
 - 13° het feit dat in Nederland en Duitsland strengere normen voor PFOS gehanteerd worden;
 - 14° de aanstelling van Karl Vrancken van VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) als bemiddelaar;
 - 15° de vaststelling dat PFOS en aanverwante stoffen zich kunnen verspreiden via het grondwater en het zeer onwaarschijnlijk is dat de problematische concentraties van deze stoffen zich beperken tot de onmiddellijke omgeving van waar de huidige bodemstalen genomen werden;

- 16° de vaststelling dat PFOS en aanverwante stoffen, wanneer zij in het lichaam terechtkomen, kunnen leiden tot onder meer een verstoorde hormoonbalans, een verhoging van het cholesterolgehalte, een verstoring van de leverwerking, een verminderd geboortegewicht, een verminderde fertiliteit, een verhoogd risico op zwangerschapsvergiftiging, immunotoxiciteit, invloed op de groei van de leercapaciteit en het gedrag van kinderen, en tot een verhoogd kankerrisico;
 - 17° de vaststelling dat PFOS en aanverwante stoffen bijzonder lang in het lichaam aanwezig blijven, en in waarden halveren om de 10 tot 15 jaar;
 - 18° dat deze stoffen zeer waarschijnlijk al van voor de stopzetting van de productie in de fabriek van 3M in 2003 in de grond aanwezig waren en er mogelijks al aanzienlijke gezondheidsschade onder de radar heeft plaatsgevonden;
 - 19° dat er ook vandaag een niet te negeren risico op gezondheidsschade bestaat en dit parlement als beleidscontroleerende instelling bevoegd is de oorzaken hiervan, alsook de gestelde beleidsdaden, te onderzoeken;
- is van oordeel dat:
- 1° de bevolking van de gemeenten Zwijndrecht, Beveren en Antwerpen het recht heeft om zo snel mogelijk volledig geïnformeerd te worden over de gevolgen van de oorspronkelijke vervuiling met PFOS en van de extra verspreiding van vervuiling door de Oosterweelwerken voor hun leefomgeving en hun gezondheid;
 - 2° alle Vlaamse burgers het recht hebben om te weten welke al dan niet onderhandse akkoorden hierrond werden gesloten en wie hiervoor verantwoordelijk is;
 - 3° de Vlaamse belastingbetalers het recht hebben om te weten wie exact voor de aangerichte vervuiling zal opdraaien, of de kosten van de historische vervuiling zullen verhaald worden op de vervuiler en hoe de kosten van de manipulatie van vervuilde gronden op een rechtvaardige wijze zullen aangerekend worden;
- besluit daarom een onderzoekscommissie op te richten die recht van inzage krijgt in alle documenten in dit dossier, en die belast wordt met een onderzoek naar:
- 1° de exacte inhoud van de dading tussen BAM (Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel)/Lantis en 3M;
 - 2° de interactie tussen BAM/Lantis en de Vlaamse administratie, i.c. de OVAM, VITO en de Grondenbank, met name wat de normering voor de vervuiling met PFOS en het grondverzet betreft;
 - 3° de langetermijneffecten voor de volksgezondheid van de PFOS-vervuiling en de wijze waarop gronden naargelang de graad van vervuiling dienen te worden gesaneerd of ingekapseld;
 - 4° het bestaan van sluitende garanties dat minder vervuilde gronden toch niet zullen worden afgevoerd en verspreid over andere sites in Vlaanderen;
 - 5° de vraag hoe het mogelijk is dat zo laat en amateuristisch werd opgetreden in dit dossier, terwijl de historische vervuiling van deze gronden al minstens 20 jaar bekend is;
 - 6° de vraag of de oorspronkelijke vervuiler, 3M, al dan niet aansprakelijk kan en zal gesteld worden voor de aangerichte vervuiling;
 - 7° de verantwoordelijken voor het aangaan van de dading eind 2017 tussen Lantis en 3M en met name de vraag of de toen bevoegde ministers en/of de Vlaamse Regering op de hoogte waren van deze dading en of deze beslissing al dan niet formeel gedekt was door een ministeriële of regeringsbeslissing;
 - 8° de verantwoordelijkheid van de huidige bevoegde ministers en de huidige regering in dit dossier;

- beslist dat de onderzoekscommissie van het Vlaams Parlement uiterlijk op 31 januari 2022 haar verslag moet indienen.

Mieke SCHAUVLIEGE
Freya VAN DEN BOSSCHE
Björn RZOSKA
Bruno TOBBACK
Imade ANNOURI
Hannes ANAF